

„Raport o dostępności i przystosowaniu Gminy Miasta Zakopane do potrzeb osób niepełnosprawnych”.

W miesiącach sierpnia, wrześniu i październiku 2009 roku na terenie Gminy Miasta Zakopane została przeprowadzona ankieta mająca na celu stworzenie Bazy Danych Osób Niepełnosprawnych. Przy okazji tej ankiety zostały zebrane informacje o przystosowaniu Zakopanego do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na podstawie tych informacji został stworzony niniejszy **„Raport o dostępności i przystosowaniu Gminy Miasta Zakopane do potrzeb osób niepełnosprawnych”**.

Na podstawie przeprowadzonej ankiety została stworzona w Urzędzie Miasta Zakopane **„Baza Danych Osób Niepełnosprawnych Mieszkających na terenie Gminy Miasta Zakopane”**. Na dzień dzisiejszy w bazie zebranych jest około 60 osób. Biorąc pod uwagę statystyczne dane odnośnie ilości osób niepełnosprawnych w Polsce nie jest to liczba duża. Jednak znając specyfikę grupy, której Baza ta dotyczy nie można było się spodziewać lepszego odzewu. Zakładając dalsze prace w ramach programu „Zakopane Bez Barier” przewidywane jest systematyczne rozrastanie się tej Bazy. Dzięki przeprowadzonej ankiecie można było rozeznaczyć najbardziej palące problemy z jakimi spotykają się na co dzień osoby niepełnosprawne mieszkające na terenie naszego miasta.

Poddane analizie dane pochodzą z 80 wypełnionych ankiet. Nie wszystkie osoby, które wypełniły ankietę zostały wpisane do Bazy Danych z powodu nie wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych.

W jakim stopniu jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych Gmina Miasta Zakopane?

W BARDZO DOBRYM –	0
W DOBRYM –	12
W ZADOWALAJĄCYM –	8
W SŁABYM –	34
W BARDZO SŁABYM –	11
W OGÓLE NIE JEST PRZYSTOSOWANA –	15

Czy ma Pan/Pani problemy z poruszaniem się po Zakopanem?

NIE -	23
TAK –	57

Przy tym pytaniu trzeba wziąć pod uwagę fakt, że część niepełnosprawności nie polega na dysfunkcji ruchu a co za tym idzie osoby takie nie odczuwają problemów powodowanych przez bariery architektoniczne.

Na czym polegają problemy?

NIERÓWNOŚCI –	39
WYSOKIE KRAWĘŻNIKI –	31
SCHODY I BRAK POCHYLNI –	31
SŁABO OZNAKOWANE PRZEJŚCIA –	10
PRZESZKODY NA CHODNIKACH –	28
INNE –	22

W pytaniach otwartych zamieszczonych w ankiecie, dotyczących problemów z jakimi borykają się osoby niepełnosprawne mieszkające na terenie naszego miasta oraz potrzeb działań na rzecz ich rozwiązywania, ankietowani podawali szereg różnych zagadnień:

1. **Zniszczone, nieprzystosowane chodniki**
2. **Brak ławek**
3. **Brak koszy na śmieci**
4. **Nieodpowiednie oświetlenie**
5. **Nie odśnieżane chodniki**
6. **Parkujące na chodnikach samochody**

Odrębnym wielokrotnie pojawiającym się w ankiecie problemem była sprawa miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych. Problemy te dotyczyły kilku zagadnień:

1. **Zajmowanie tych miejsc przez osoby nie uprawnione.**
2. **Za małą ilość miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych.**
3. **Pobieranie przez najemców opłat za parking od osób niepełnosprawnych.**
4. **Nie wymiarowe i nie funkcjonalne miejsca parkingowe.**
5. **Brak miejsc dla osób niepełnosprawnych na prywatnych parkingach.**

Na jesieni zeszłego roku została stworzona przez Asystenta Burmistrza Miasta Zakopane ds. Osób Niepełnosprawnych, „**Analiza parkingów miejskich pod kątem przystosowania miejsc parkingowych do potrzeb osób niepełnosprawnych**”. Z analizy tej wynika że miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych w dużej większości przypadków nie są przystosowane do wymogów ustawowych, są nie funkcjonalnie usytuowane w obrębie parkingów i nie zapewniają swobodnego dostępu do przylegających ciągów komunikacyjnych. W związku z tym w styczniu 2010 roku został, w ramach programu „Zakopane Bez Barier”, rozpoczęty projekt „Przyjazny parking”.

W prawie każdej ankiecie jako główny problem pojawiały się bariery architektoniczne, które uniemożliwiają osobom niepełnosprawnym, głównie poruszającym się na wózkach, z dysfunkcją ruchu i osobom starszym, załatwianie spraw w urzędach. Podawano tutaj: Urząd Miasta, ZUS, Starostwo Powiatowe czy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Wiele osób skarżyło się również na trudności z załatwianiem spraw urzędowych, nie życzliwą obsługę osób niepełnosprawnych przez urzędników oraz brak pomocy w wypełnianiu wniosków.

Przystosowanie innych budynków użyteczności publicznej tj. Starostwo Powiatowe, ZUS, oddziały Poczty Polskiej i innych nie leży w gestii pracowników Urzędu Miasta Zakopane.

Wielu ankietowanych podawało jako problem brak dostępu do sklepów, kin, muzeów, galerii, zakładów usługowych, restauracji i pubów. Rozwiązanie większości tych problemów nie leży bezpośrednio w gestii pracowników Urzędu Miasta. Jednak, należy założyć, że poprzez wszelkie działania w ramach programu „Zakopane Bez Barrier” a tym samym popularyzowanie wiedzy na temat zagadnień związanych z niepełnosprawnością, prywatni właściciele tych lokali będą chcieli przystosowywać swoje lokale tak, aby były dostępne dla wszystkich.

Komunikacja miejska na terenie Zakopanego nie jest w ogóle przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nieliczne niskopodłogowe autobusy jeżdżą w nie ustalonych godzinach i na różnych trasach. Ich kursy nie są zaznaczone na rozkładach jazdy, tak żeby osoba poruszająca się na wózku mogła sobie zaplanować przejazd. Brak w rozkładzie ważnych z punktu widzenia osób niepełnosprawnych (i nie tylko) tras tj.: Do szpitala na Kamieńcu czy do dwóch dużych ośrodków rehabilitacyjnych na Ciągłowie. Na terenie Zakopanego nie jest również zapewniony transport „Od drzwi do drzwi”, z którego mogłyby korzystać osoby poruszające się na wózku.

Dostępność do opieki zdrowotnej i rehabilitacji również stanowi problem dla części ankietowanych. Na ten problem składają się różne zagadnienia:

- 1. Brak sprzętu rehabilitacyjnego; wózki, chodziki itp.**
- 2. Brak wykwalifikowanych rehabilitantów.**
- 3. Potrzeba asystentów osobistych.**
- 4. Słaba dostępność do lekarzy specjalistów i rehabilitacji**
- 5. Większe zainteresowanie MOPS-u osobami starszymi.**

Jednym z najważniejszych problemów do rozwiązania jest sprawa edukacji integracyjnej. Żadne przedszkole ani szkoła podstawowa czy gimnazjalna należące do Gminy Miasta Zakopane nie są przystosowane do prowadzenia w nich nauki integracyjnej.

Ankietowani wymieniali również takie problemy jak:

- 1. Trudna sytuacja materialna.**
- 2. Trudna sytuacja mieszkaniowa.**
- 3. Brak pracy dla osób niepełnosprawnych.**
- 4. Brak dostępu do TPN.**
- 5. Nie honorowanie legitymacji informujących o niepełnosprawności w sklepach, urzędach i przychodniach lekarskich.**
- 6. Brak dostatecznej informacji dla osób niepełnosprawnych.**

W ankietach zasugerowano również inne działania na rzecz osób niepełnosprawnych, które mają na celu poprawienia komfortu ich życia na terenie naszego miasta:

1. **Utworzenie na terenie miasta Zakopane organizacji zrzeszającej osoby niepełnosprawne.**
2. **Obsadzenie w Radzie Miasta osoby niepełnosprawnej.**
3. **Zorganizowanie w Urzędzie Miasta spotkania Burmistrza z osobami niepełnosprawnymi.**
4. **Popularyzacja wiedzy o różnego rodzaju niepełnosprawnościach.**

PODSUMOWANIE

Z szeregu tu przedstawionych problemów, z którymi borykają się niepełnosprawni mieszkańcy naszego miasta tylko część może być rozwiązana przez pracowników Urzędu Miasta.

Ciągi komunikacyjne – Przy wszystkich inwestycjach drogowych tj. przebudowach, budowach i remontach ulic i chodników należy uwzględniać, już na poziomie projektowania, stosowanie rozwiązań w ramach przystosowania ich do potrzeb osób niepełnosprawnych. W drugiej kolejności należy przeprowadzić inwentaryzację wszystkich wyremontowanych ulic w których nie zostały zastosowane w/w rozwiązania. Na podstawie tej inwentaryzacji potrzebne jest przygotowanie kosztorysu prac wymaganych w ramach ich przystosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wycenione prace należy uwzględnić w budżecie miasta.

Prace takie polegające na systematycznym i celowym stosowaniu pozwolą na przestrzeni najbliższych lat na stworzenie z Zakopanego miasta przyjaznego, w którym osoby niepełnosprawne będą mogły się poruszać bez przeszkód.

Miejsca parkingowe dla osób niepełnosprawnych – W świetle pojawiającego się od lat problemu miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, należy dołożyć wszelkich starań, aby te miejsca, które znajdują się na parkingach, których właścicielem jest Gmina zostały należycie przystosowane pod wszystkimi względami. W związku z powyższym został zapoczątkowany projekt „Przyjazny parking”. Celem tego projektu jest stworzenie takich miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, które:

1. **Będą spełniać wymogi ustawowe.**
2. **Będą funkcjonalnie usytuowane.**
3. **Będą zapewniać swobodny dostęp do przyległego chodnika.**
4. **Będą stanowić 5% wszystkich dostępnych miejsc na parkingu.**
5. **Będą miały indywidualne oznakowanie kolorystyczne, odróżniające je od pozostałych miejsc.**

Ponadto planowane jest montowanie przy każdym miejscu dla osób niepełnosprawnych tablic informacyjnych w ramach programu „Zakopane Bez Barrier”.

Wykonanie tych prac stworzy sieć miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, które będą spełniać wszystkie ustawowe wymogi, będą funkcjonalne i będą zapewniać korzystającym z nich osobom bezpieczny dostęp do ciągów komunikacji pieszej. Dzięki odrębnej, wyeksponowanej, identyfikacji wizualnej zmniejszą prawdopodobieństwo korzystania z nich przez osoby nieupoważnione. Montowanie przy nich tablic informacyjnych w ramach programu „Zakopane Bez Barrier” stworzy z nich centra informacji dla osób niepełnosprawnych.

Budynki użyteczności publicznej – Przy przebudowach, budowach, remontach budynków należących do Gminy Miasta Zakopane, należy uwzględniać rozwiązania pozwalające na korzystanie z nich przez osoby niepełnosprawne. Dotyczy to nie tylko rozwiązań architektonicznych, ale również dostępnej informacji czy systemów ostrzegawczych. Mowa tu nie tylko o Urzędzie Miasta, ale również o innych budynkach będących własnością Gminy tj.: Zakopiańskie Centrum Edukacji, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Galeria Miejska itd. Rozwiązania takie powinny być stosowane przy projektowaniu komunalnych budynków mieszkalnych. Bardzo ważnym jest systematyczne przystosowywanie budynków, w których mieszczą się placówki oświatowe. Należy również rozpatrzyć możliwość przeprowadzenia szkoleń dla urzędników z zakresu obsługi osób niepełnosprawnych czy zatrudnienia przy Urzędzie Miasta osoby posługującej się językiem migowym.

Kampania świadomościowa – Bardzo ważnym elementem wszystkich działań na rzecz osób niepełnosprawnych jest docieranie z wiadomościami dotyczącymi specyfiki tej grupy naszych współobywateli do wszystkich ludzi. Tylko poprzez takie działania można osiągnąć odpowiedni stopień świadomości społecznej, który pozwoli na godne życie osób niepełnosprawnych wśród nas. Na wiosnę bieżącego roku zaplanowane jest rozpoczęcie projektu, którego celem będzie przeprowadzenie na terenie Zakopanego szeregu akcji informacyjnych dotyczących problemów grup defaworyzowanych społecznie. W 2010 roku Kampania ta będzie składać się z czterech akcji informacyjnych.

Edukacja - W ramach programu „Zakopane Bez Barrier” należy stworzyć taki system szkolnictwa, który umożliwi każdemu mieszkańcowi Gminy Miasta Zakopane, dotkniętemu niepełnosprawnością, zdobycie wykształcenia na najwyższym dostępnym dla niego poziomie bez potrzeby wyjazdu z miasta i oderwania od środowiska z jednoczesnym umożliwieniem mu rozwoju w gronie rówieśników. Nauka w klasach integracyjnych ma nieoceniony wpływ na to jak będzie się kształtować życie niepełnosprawnej osoby w przyszłości, jaką osobą się stanie, jak będzie sobie radzić ze swoimi ograniczeniami w życiu społecznym. Należy tu również wspomnieć o pozytywnej edukacyjnej roli takich klas dla młodzieży zdrowej, która przez obcowanie z kolegami i koleżankami niepełnosprawnymi, na co dzień, będzie przełamywać niejednokrotnie wpojony podczas wychowania „strach” przed osobami niepełnosprawnymi, co w przyszłości zaprocentuje otwartą postawą,

zrozumieniem i wrażliwością, która będzie przekazywana następnym pokoleniom. Na początek należy stworzyć ścieżkę edukacji integracyjnej dla osób niepełnosprawnych tak żeby przynajmniej jedno przedszkole, jedna szkoła podstawowa, gimnazjum i szkoła licealna były przystosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych tak od strony dostępności jak i zaplecza potrzebnego do edukacji integracyjnej. Docelowo wszystkie szkoły publiczne powinny zapewniać dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej możliwość kształcenia się w nich.

Sektor prywatny - Na przełomie lutego i marca 2010 roku zostanie ogłoszony konkurs „Zakopane Bez Barrier”. Jego celem jest wyróżnienie wszystkich instytucji, organizacji i osób prywatnych – autorów pomysłów i udogodnień (już istniejących bądź w fazie projektu), pomagających przełamać stereotypy myślenia o niepełnosprawności. W konkursie nagradzane będą inicjatywy przyczyniające się do likwidacji barier architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających życie osobom niepełnosprawnym. W pierwszej połowie 2010 roku rozpocznie się projekt przyznawania obiektom tj. restauracjom, pubom, pensjonatom, hotelom i innym certyfikatów „Zakopane Bez Barrier”. Certyfikat taki będzie mógł otrzymać każdy kto ze względu na rodzaj prowadzonej działalności będzie spełniał określone kryteria. Na stronie Urzędu Miasta Zakopane powstanie ranking instytucji, organizacji, firm i osób prywatnych, które w jakiś sposób wsparły działania Urzędu Miasta Zakopane w ramach programu „Zakopane Bez Barrier”.

Wszystkie te działania będą miały na celu popularyzację programu „Zakopane Bez Barrier” i wyrobienie jego marki. Ich głównym założeniem jest zmobilizowanie prywatnego sektora usługowo-handlowego do włączenia się do prac mających na celu stworzenie z naszego miasta miejsca przyjaznego osobom niepełnosprawnym a w przyszłości, mając nadzieję na powiększanie się ilości atrakcji turystycznych dostępnych dla tych osób, stworzenie z Zakopanego zaplecza dla turystyki osób niepełnosprawnych.

Jakub Sikorski
Asystent Burmistrza Miasta Zakopane
ds. Osób Niepełnosprawnych